

Методология за определяне на подпомагането по Еко схема за поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми¹

Определянето на равнищата на подпомагане в България е извършено с помощта на модел за оценка на направените допълнителни разходи и пропуснати ползи, съобразно допустимите и изискуеми дейности в еко схемата. Методологията на изчисленията е в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/2115.

Методологичният подход на изчисленията стъпва на конкретизирането и остойностяването на направените допълнителни разходи, произтичащи от поетите задължения, като се вземат предвид определените целеви стойности. Плащането е годишно на хектар допустима земеделска земя. За калкулирането на допълнителните разходи е приложен способа, посочен в член 31, пар.7 (б), а именно определянето им като плащания за обезщетяване на активни земеделски стопани или групи от активни земеделски стопани за съвкупността или за част от направените допълнителни разходи и пропуснатите ползи, в резултат от поетите задължения. Плащането може да покрива и транзакционните разходи.

Калкулирането и определянето на стойността на производствените и икономически показатели се базира на официални източници на ценова и пазарна информация като Министерство на земеделието, отдел „Агрозистатистика“ и Национален статистически институт. Използвани са и данни от научно-изследователски разработки и други реферирани публикации, както и експертни оценки, основно там, където липсват официални данни. Ползвана е и базата данни от проектното моделиране, събрана от Центъра за икономически изследвания в селското стопанство – САРА и в Институт по аграрна икономика. Референтният период на стойностите на разходите и на приходите са актуализирани към предходните разчети, с последни налични статистически данни за 2021г. до първото полугодие на 2022 г., за да се направи допълнително преизчисление, с оглед динамичната и променена пазарна и икономическа среда. Логиката на изчисленията, залегнала в методологическия подход за определяне на подпомагането по еко схемата се основава на допускането, че земеделските стопани поемат задължения във връзка с поддържането и подобряването на биоразнообразието в горските екосистеми. Те засяват и отглеждат на част от земите си определени култури, от които не добиват продукция, а те са предназначени за подобряване на биологичното разнообразие и изхранване по природосъобразен и естествен начин на дивите животни. Поради тази причина, обект на подпомагане би следвало да са допълнителните разходи, който са извършени във връзка с поетите задължения по засяване и отглеждане на културите.

Еко схемата надгражда условността във връзка с поддържането на непроизводствени площи в стопанството, които имат принос за биологичното разнообразие.

Допустими за подпомагане са земеделски земи, които са обградени от горски територии и/или попадат в територии на ловни стопанства и/или са гранични на такива. Земеделските стопани засяват и отглеждат определени култури, но не добиват

---

¹Преглед и обосновката са направени от проф. Светлана Александрова (УНСС), преизчисляване - доц. Божидар Иванов

продукция от тях, а те са предназначени за подобряване на биологичното разнообразие и изхранване по природосъобразен и естествен начин на дивите животни.

Допуска се отглеждането на земеделски култури, които са благоприятни за изхранване на диви животни. Като минимален срок за престой на културата се допуска периодът до достигане на зрялост. Не се извършват третириания с препарати за растителна защита на обхванатите от подпомагането територии. Не се извършват обработки на почвената повърхност в периодите на гнездене на птиците. Посевите трябва да отговарят на стандартните норми за гъстота сеитба или засаждане.

Подходът за изчисляване е като компенсаторно плащане съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Като референтен е възприет варианта на засяване и отглеждане на полски и многогодишни фуражни култури, които имат еднакво тегло при формиране на компенсацията. Включени са следните показатели:

Отглеждане на полски култури

Разходи за почвообработка по създаване на полски култури - включват разходите за оран, дисковане и подготовка на почвата за засяване на културите. Остойностяването им се основава на данни от Системата за земеделска счетоводна информация и базата данни на Центъра за икономически изследвания в селското стопанство – САРА и в Институт по аграрна икономика, актуализирани на основа експертни оценки и технологични карти.

Разходи по засяване – включват разходите за сеитба и за закупуване на семена по данни за най-широко разпространените в страната полски култури (пшеница, царевица, ечемик, овес и др.), подходящи за изхранване на диви животни. Остойностяването на разходите за механизирана сеитба се основава на данни от Системата за земеделска счетоводна информация, актуализирани на основа експертни оценки и технологични карти. Разходите за семена са формирани от производението на посевната норма за засяване на културите и цените на семената. Посевната норма се определя по данни от научни изследвания и технологични карти. Ценовата информация е с източник НСИ и базата данни на Центъра за икономически изследвания в селското стопанство – САРА и в Институт по аграрна икономика.

Разходи по отглеждане, подхранване на полски култури – включват разходите за механизирани обработки и подхранване по време на вегетацията на полските култури, съобразено с непазарния характер на дейността. Остойностяването е на основа данни от Системата за земеделска счетоводна информация, актуализирани посредством експертни оценки и технологични карти. Подходящите торове и норми на торене са определени по данни от научни изследвания и технологични карти. Използвана е ценова информация на НСИ и пазарни проучвания.

Разходи за труд по отглеждане на полски култури – калкулирани са допълнителните разходи за вложения труд годишно през периода на отглеждане. Остойностяването е извършено по данни за заплащането на труда от Системата за земеделска счетоводна информация и технологични карти.

Брутни факторни разходи за стопанисване на полски култури – Сумата от изброените по-горе елементи.

Алгоритъмът за изчисляване на компенсаторното плащане е представен в таблица 1.

Таблица 1. Алгоритъм за определяне на компенсаторно подпомагане по направление „Схеми за климата, околната среда и хуманното отношение към животните (Еко схеми)”, специфицирана като „Еко схема за поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми”

Еко схема за поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми			
<i>Отглеждане на полски култури</i>			
Разходи за почвообработка по създаване на насаждения от полски култури	1	лв/ха	260,00
Разходи по засяване	2	лв/ха	140,00
Разходи по отглеждане, подхранване на полски култури	3	лв/ха	210,00
Разходи за труд по отглеждане на полски култури	4	лв/ха	48,00
Брутни факторни разходи за стопанисване на полски култури	5= (1+2+3+4)	лв/ха	658,00
Компенсаторно плащане на хектар за поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми	6=5	лв/ха	658,00
	7=5/1,9558	евро/ха	336,44